

بروشور ترویجی میگوهای خلیج فارس و دریای عمان

موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

تهیه کننده:

دکتر محمد مومنی

عضو هیات علمی بخش بیولوژی و ارزیابی ذخایر

پژوهشگاه اکولوژی خلیج فارس و دریای عمان

مخاطبان هدف

مدیران شیلات مناطق
کارشناسان شیلات
صیادان میگو

هدفهای رفتاری

آشنایی فراگیران با گونه های میگو

اهداف بهره برداری از ذخایر میگو با
تاکید بر پایداری صید و ماهیگیری

مسئولانه

اهمیت صید و صیادی میگو در

جوامع بهره بردار

مقدمه

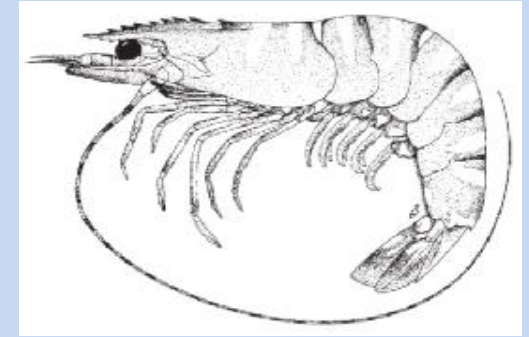
میگوها از خانواده سخت پوستان هستند و نقش مهمی در اقتصاد صید و صیادی مناطق مرکزی و شرقی استان هرمزگان دارند. مناطق زیستی این آبزیان نزدیک به ساحل بوده و معمولاً زندگی کفزی دارند و از اهمیت ویژه ای در زنجیره غذایی اکوسیستم آبی برخوردار هستند. میگوها تحت تاثیر شدید تغییرات زیست محیطی قرار می گیرند. از این جهت معمولاً ذخایر متغیری دارند و برنامه های مدیریتی جهت برداشت سالانه می بایست بطور مجزا و هر ساله اجرا گردد.

گونه شناسی

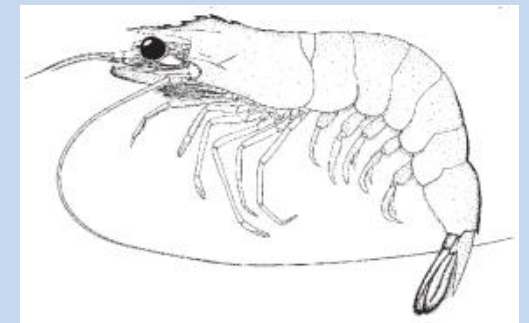
مهمترین گونه های میگوها در خلیج فارس و دریای عمان به ترتیب اهمیت از نظر شیلاتی شامل میگو ببری سبز (*Penaeus semisulcatus*)، موزی (*P. merguensis*) ، و سفید سرتیز (*Metapenaeus affinis*) می باشند. به جز این گونه ها، ۳ گونه دیگر هم در این منطقه زیست می نمایند که مورد بهره برداری قرار گرفته اما به عنوان صید هدف نبوده و چندان اقتصادی نیستند. این گونه ها شامل میگو خنجرمی (*Parapenaeopsis styliifera*)، میگوی چکو (*Metapenaeus stebbingi*) و سفید هندی (*P. indicus*). میگوها از نظر شکل ظاهر بسیار شبیه هم

اهمیت اقتصادی

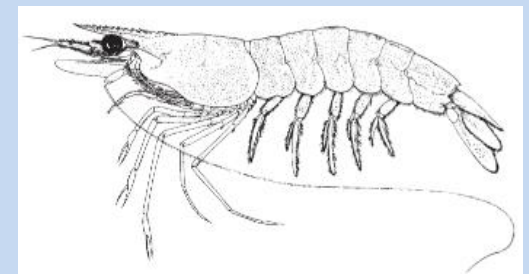
بوده و شناسایی آنها کمی دشوار بوده اما با استفاده از قسمت‌های مختلف بدن مانند شکل روستروم، پتاسما و تلیکوم و برجستگی‌های روی سرسینه شکل روستروم در انتهای سر سینه از هم قابل تفکیک هستند.

میگو ببری سبز (*Penaeus semisulcatus*)

میگو موزی (*Penaeus merguensis*)

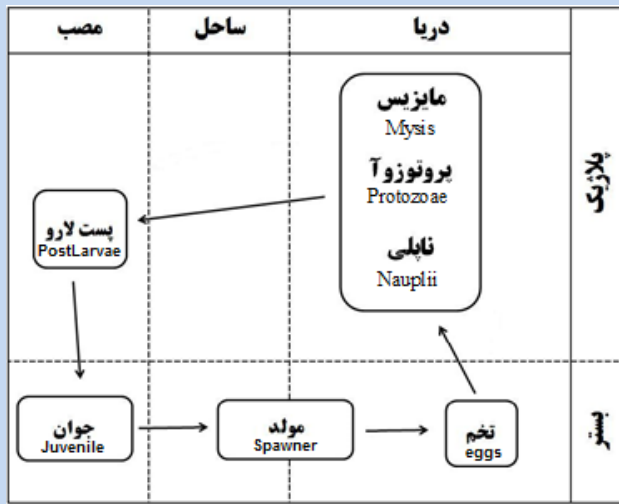
میگو سفید سرتیز (*Metapenaeus affinis*)

صید میگوها تنها در فصل صید در آبهای ایرانی خلیج فارس بالغ بر ۱۲۰۰ میلیارد ریال می‌رسد. که پس از صید ماهیان نزدیک به کف که با گوشگیر کف صید می‌گردد در مرتبه بعدی قرار دارد.

زیست شناسی

میگوها علاوه بر این که از رشد نسبتاً خوبی برخوردارند می‌توانند بدن میگوها از دو قسمت سرسینه (*carapace*) و دم (*tail*) تشکیل شده است.

میگوها بسته به گونه عمر متفاوتی دارند اما معمولاً تا حد اکثر ۲ سال عمر کنند. از طرفی به علت نقش مهم آنها در زنجیره غذایی اکوسیستم آبی مرگ و میر بالایی دارند. این گونه‌ها در زمستان و بهار دریا تخم‌ریزی می‌کنند و تخم‌ها پس از شکفته شدن پس از تکامل و رسیدن به پست لاروی به آبهای ساحلی مانند تالابها (میگو موزی) و رویشگاه علوفه دریایی (میگو ببری) و یا مناطق مصبی و گلی (میگو سفید سرتیز) مهاجرت می‌کنند. میگوها معمولاً از اردیبهشت تا تیرماه در این مناطق می‌مانند. عامل اصلی مهاجرت این میگوها به مناطق ساحلی نیاز به پناهگاه و تغذیه در مناطق پرتولید ساحلی می‌باشد.

چرخه زیستی میگو

صید و صیادی

عمده روش صید میگوها در خلیج فارس و دریای عمان روش صید ترال با تورهای کف روب می‌باشد. علی‌رغم موثر بودن این روش صید به علت صید ضمنی قابل توجه و همچنین تخریب بستر در اثر کشیدن تور دارای مضرات فراوانی می‌باشد. برای کم کردن اثرات سوء ناشی از تورکشی فصل صید میگو مشخص می‌گردد و تعداد مشخصی شناور در قسمتی از زیستگاه که در وضعیت مناسبتری دارند در مدت زمان مشخصی اقدام به صید می‌نمایند. میزان صید هر ساله متفاوت بوده اما بدون در نظر گرفتن صید غیرمجاز سالانه بین ۳ تا ۵ هزار تن از ذخایر میگو در سواحل صید می‌گردند.

ارزیابی ذخایر و بهره برداری

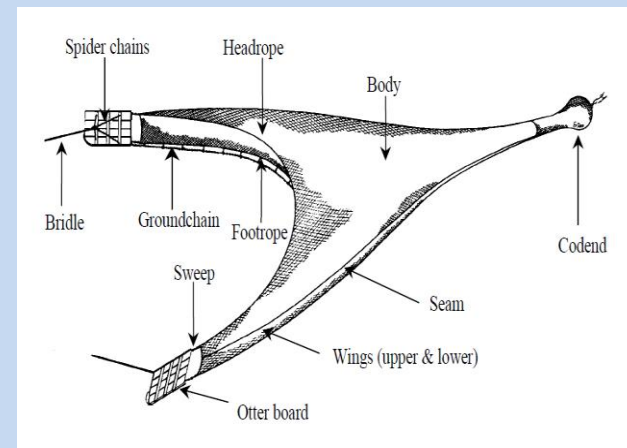
نتیجه گیری

در صورتی که در صید فانوس ماهیان از روش استاندارد و مناسب استفاده شود، حداکثر صید ضمنی می تواند ۱۰ درصد باشد. در حالی که میزان صید ضمنی ناوگان فانوس ماهیان به ۴۰ درصد می رسد. که ۳۰ درصد صید ضمنی یال اسبی و مابقی را ماهیان دیگر شامل شبه شوریده دهان سیاه، گوازیم، حسون، طلال، انواع کوسه ها و سایر آبیان تشکیل می دهند. یکی از مهم ترین مشکلات صید فانوس ماهیان، ارزش پایین صید هدف (فانوس ماهی) در برابر صید ضمنی (یال اسبی) می باشد، به طوری که صید خالص فانوس ماهی در شاخص های کنونی برداشت غیر اقتصادی به نظر می رسد.

نشانی:

تهران - خیابان آزادی - بین نواب و رودکی - سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی - دفتر ترویج کشاورزی و منابع طبیعی

با توجه به اینکه میگو از عمر کوتاهی برخوردارند و فقط از یک کوهورت (گروه همزاد) اصلی در سال تشکیل می دهند مسولیت احیا ذخیره سال بعد بر عهده همان کوهورت بوده و چنانچه در اثر فشار صید میزان صید بیش از حد تحمل ذخیره باشد به علت کاهش ذخیره مولدین موجب کاهش ذخیره در سال های بعد می گردد. بنابراین باید میزان مجاز برداشت سالانه با انجام گشتهای پایش و بررسی ذخایر در سرتاسر مناطق زیستگاهی اقدام به تعیین محدوده صیدگاه و محاسبه توده زنده و میزان مجاز برداشت (Total allowable catch) نمود. از طرفی برای رسیدن به حداکثر برداشت پایدار می بایست در زمانی که ذخیره در حداکثر میزان خود قرار دارد صید انجام پذیرد. طول فصل صید تابعی از میزان ذخیره سالانه و تعداد شناور می باشد.

نمونه تور ترال کف برای صید میگو

شناور صیادی میگو در حال جمع آوری تور ترال کف در فصل صید

